

»Na domaćem ognjištu«, koji bi imao biti nekaki obiteljski list. Taj je list u neku ruku postao ženskim listom, a ove godine ističe se taj karakter još više. Ali list ostao u principu listom za građansku hrvatsku obitelj, donášao sazma idealne i nevine članke i malo se bavio, a još manje angažovao za moderno žensko pitanje. Bio je možda pedagoški uređivan, ali i opet nije imao niti kakvih socijalnih pogleda niti ciljeva. Pisao je o ženskim stvarima, za žene i većinom kroz ženske suradnice, ali nije htio da zadre u tako akutno i opsežno, a u nas još gotovo netaknuto žensko pitanje, nije zadro u nj sa ženskog stanovišta, nije potaknuo žene da se kao žene osvijeste, dignu organizaciju, nije imao nikakove aktuelne misije, nije poticao nikakove akcije, nikakovog pokreta.

A takav jedan ženski pokret i ženski pokretalački list bi nam ne samo dobro došao, nego bi nam upravo trebao. Trebalo bi da se žene same organizuju, da pospješe riješenje tolikih svojih životnih pitanja. I licej se nije osnovao sam od sebe. Godine 1889. zamoliše nekoje obitelji predstavkom vladu, da osnuje jedan zavod za višu žensku naobrazbu. Na to je istom godine 1892. tadanja viša djevojačka škola pretvorena u stručnu školu i u licej. I sada bi morao doći novi poticaj da se ide u izjednačivanju muških i ženskih i dalje — baš od strane najviše interesovanih, od strane žena. Predstavka od 1889. tražila je samo zavod za višu naobrazbu, ali sada mora da inteligentniji ženski proletarijat traži na temelju svoje naobrazbe i zanimanja i mjesta. Borba mora da poprimi i socijalni karakter. Ali ne samo iz toga stanovišta treba da se osvijeste i organizuju naše žene u borbi za t. zv. emancipaciju, za izjednačenje u pravima i u sredstvima za život, nego držim da se i sa narodnosnoga stanovišta mora takova emancipacija da što prije poželi i podupire. Maleni narodi, koji hoće da koracaju do-

njekle uporedo (u prosvjeti i u intenzivnosti rada) sa velikim narodima — moraju da imaju na raspolaganje velik broj inteligencije. Ako nema dosta muških sila, već radi svog vlastitog napredka moraju da otvore ženama što šire polje djelatnosti. Hrvatski narod treba još mnogo in mnogo inteligencije i za to bi upravo dužnost naša bila da tu inteligenciju rekrutiramo i iz ženskoga svijeta.

U Hrvatskoj još prema svemu rečenom pravog ženskog pokreta nema, ali su svi uvjeti tu da se razmaše, prilike su takove da ženama neće biti teško da u svojim težnjama uspiju, sila prilika dapače sili nas i socijalno i nacionalno da takav pokret pospješimo i da mu idemo na ruku. Možda će nove vladine naredbe storiti mogućnost da u tem smjeru djeluju, onim mladjim inteligentnim ženama, koje su voljne i sposobne da se stave na čelo takovoj akciji. A nadajmo se da takovih ima.

SOLZAM. UTVA. TRST.

Solze, moje vroće solze,
v gluhi mir zavite
kapljate — sušite
se na mrtvem tlaku.

Solze, moje grenke solze,
srce mi hladite,
nanj sponin izmijte
z duše mi o mraku!

RUSKIN IN ŽENE.*) PREVELA LEDA.

Na Angležkem je domovina ženske emancipacije. Že koncem 17. veka je neka Angležinja, Mary Astell, zahtevala, da se postavita oba spola na isto duševno stališče; sto let pozneje, leta 1792., obelodanila je Mary Wollstonecraft nenavadno knjigo: Vindication of the rights of woman,

*) A. Wilmersdoerffer, »Die Frau«, februarški zvezek 1901.